ТЕЗИСЫ

II республиканской научно-практической конференции учащихся имени Джавдата Валеевича Вилькеева (Вилькеевские чтения)

КАЗАНЬ – 2020

Секция для учителей:
«Внеурочная деятельность: территория сотрудничества ученика, учителя и родителей»

ФДББС шартларында эзләнү-тикшеренү эшчәнлеген оештыру

Закиров Айдар Миңлекәшиф улы, Мансуров Алмаз Илдар улы,
МАББУ “7нче лицей-интернат”, татар теле һәм әдәбияты укытучылары.

Укыту системасы күпмедер дәрәҗәдә үзгәрешләр кичерде. ФДББС килеп кергәч, шуңа бәйле рәвештә безнең эшчәнлегебез дә башкачарак алып барыла. Әлеге эшебездә, үзебезнең эзләнү-тикшеренү эшчәнлегенең үзенчәлекләре турында уртаклашасы килде. Әлеге эшебезнең актуальлеген безнең бу юнәлештә куйган хезмәтебез һәм шуның нигезендә ирешелгән нәтиҗәләр билгели.

Шулай итеп, федераль белем бирү дәүләт стандартларын өйрәнеп чыкканнан соң, без үз алдыбызга андагы бик күп таләпләр арасыннан, эзләнү-тикшеренү эшенә кагылышлы берничә таләпне аерып чыгардык.

Беренчедән, эзләнү-тикшеренү эше конкрет булырга тиеш. Аның конкрет объекты, без күрә алырдай, тотып карый алырдай, ишетә алырдай берәр предмет, образ, хәлләт һ.б. булырга тиеш.

Икенчедән, ул һәрвакыт нинди дә булса социаль әһәмияткә ия. Әһәмиятле эш булмаса, укучыларның бу эш белән шөгыльләнәсе килмәс иде.

Өченчедән, мәгълүмати, гамәли проблемаларны хәл итүгә юнәлдерелгән. Мәсәлән, Болак күперләренең тарихын, килеп чыгышын, архитектур үзенчәлекләрен, берәр шәхес турында, ниндидер тарихи объект турында ялгыш фикер булу – ул мәгълүмати проблема. Җәмгыятьтә капма-каршы фикерләрне дә шундый проблемалар рәтенә кертә алабыз. Аларны хәл итү, тикшеренү эше вакытында төгәллек кертү безнең максат булып тора.

Дүртенче таләп – тикшеренүләр үткәрү. ФББДС укучының тикшеренү үткәрүен таләп итеп куя. Ул нәрсәне дә булса өйрәнергә, тотып карарга, ишетергә, аның турында мәгълүмат тупларга тиеш.

Үзебез дә сизмәстән, киләсе таләпкә дә күчтек. Мәгълүмат эзләү төрле-төрле булырга мөмкин, ул интернетта, китапханәдә, я булмаса кемнәрдән дә булса сораштыру, һ.б. Мәгълүмат эзләү ул бер фән буенча (әдәбият яки татар теле) буенча гына бармый, төрле фәннәрне дә үз эченә ала. Бу – предметара бәйләнешләрне барлыкка китерә. Мәсәлән, Һади Такташны өйрәнгәндә, география, тарихка һәм башка фәннәргә кагылып китәргә мөмкин.

Эшне тәкъдим итү - эшне яклау, күрсәтү рәвешендә башкарыла. Укучы үзенең эшен тәкъдим итә белергә, аның әһәмиятен аңларга тиеш. Эшне яклаганда, ул эшенең бөтен үзенчәлекләрен белергә, аны ни өчен эшләгәнен аңларга тиеш. Гади генә итеп әйткәндә, нинди сорау гына бирсәң дә, җавап бирә белүе шарт.

Ни өчен без нәкъ менә шушы таләпләрне аерып чыгардык соң? ФДББС таләп иткәнчә, алар баланы актив эшчәнлеккә тарта. Шушы тәртиптә эшне оештырсак, бала үзе белем ала дигән сүз бу.

Ә баланы актив эшчәнлеккә тарту өчен нәрсәләр кирәк?

1. Кызыклы тема кирәк. Тема балада кызыксыну уятмаса, ул аның белән шөгыльләнмәячәк. Мисал өчен, укучылар Горький паркындагы Һади Такташның кабер ташын, Рөстәм Миңнехановның малае каберен күреп кайттылар. Сорау туа: “Ни өчен элек зират булган, ә хәзер – парк? Парк уртасында кеше күмелгәнме?”. Шуннан чыгып, укучыга зиратларга багышлап тема тәкъдим итәргә була. Безнең Татар зираты турында “Мәңгелеккә күчкән тарих” дигән эшебез бар инде. Тема үзенчәлекле. Анда гадәти булмаган (Рөстәм Нургали улы Миңнехановның малаеның паркка күмелүе) элемент бар.
2. Тема чагыштырмача тиз үтәлергә тиеш. Озакка сузылган эшкә карата кызыксыну кими, нәтиҗәсе дә начар була.

3. Тема яшь үзенчәлекләренә туры килсен. Мәсәлән, Такташның мәхәббәт лирикасын, конкрет алсак, “Мәхәббәт тәүбә”сен 7 нче сыйныф укучысына бирсәк, анда кызны алдауларын, аның ана булуын ул аңлап бетермәс, яки дөрес аңламас. Икенче мисал, 11 нче сыйныф укучысы тылсымлы әкиятләрне өйрәнсә, аңа да бу эш бик кызык булмас кебек.
4. Теләкләр мөмкинлекләргә туры килүе шарт. Без һәрвакыт үзебез күрә алырдай, үзебез бара алырдай, тикшерә алырдай әйберне өйрәнәбез. Ничек кенә теләсәк тә, Париждагы Эйфель манарасын өйрәнә алмыйбыз, чөнки мөмкинлекләребез юк.
5. Эшне сузмаска, тема табылуга башларга кирәк. Балада нәрсәгә дә булса кызыксыну туса, аны борып җибәрергә ярамый, тыгыз эш графигына карамастан аның белән шөгыльләнергә кирәк.

Баланы актив эшчәнлеккә тарту өчен төп кирәк әйбер - аның кызыксынуы икәнен аңладык. Кызыксынуны ничек уятырга соң?

Нәрсәгә дә булса игътибар, кызыксыну өч әйбер: күрү, ишетү һәм тактиль органнар ярдәмендә формалаша. Тактиль органнар дип үзебезне шул мөхиттә тою, әйләнәтирәне кешедә булган барлык тоемлаулар белән кабул итүне атыйбыз.

Тикшеренүләр күрсәткәнчә, әгәр дә мәгълүматны кабул итүне һәм кызыксынуны шартлы рәвештә “М” хәрефе дип алсак, ишетү органнары – М*1, күрү органнары – М*5, тактиль органнар М*13 булыр иде. Ягъни, тактиль органнар мәгълүматны 13 тапкырга күбрәк кабул итә. Бу алар ярдәмендә кызыксыну уяту җиңелрәк һәм эффектлырак була дигән сүз. Бу алымны шартлы рәвештә күреп өйрәнү(истә калдыру) методы дип атыйбыз һәм шуны кулланырга тырышабыз.

Гомумиләштереп әйткәндә, ФББДС дөрес аңлау, эзләнү-тикшеренү эшләрен тиешенчә һәм кызыклы итеп оештырырга ярдәм итә.

Исследовательская деятельность как средство формирования и развития УУД учащихся на уроках биологии, химии и во внеурочное время

Андриянова О.Л., учитель химии и биологии первой категории
ГБОУ «Чистопольская кадетская школа-интернат им. Героя Советского Союза Кузьмина Сергея Евдокимовича»

При разработке Федеральных государственных образовательных стандартов (ФГОС) второго поколения приоритетом общего образования становится формирование у школьников умения учиться, создание условий, способствующих реализации потенциальных возможностей учащихся, обеспечивающих их личностный рост.

Задача современного образования - формирование таких качеств личности, как способность к творческому мышлению, самостоятельность в принятии решений, инициативность, воспитание подлинно свободной личности, формирование у детей способности самостоятельно мыслить, добывать и применять знания, тщательно обдумывать принимаемые решения и четко планировать действия, эффективно сотрудничать в разнообразных по составу и профилю группах, быть открытыми для новых контактов и культурных связей.

В преподавании естественных наук, и в частности, химии и биологии, основная задача состоит в том, чтобы, прежде всего, заинтересовать учащихся процессом познания: научить их ставить вопросы и пытаться найти на них ответы, объяснять результаты, делать выводы. Внедрение исследовательского подхода в обучении химии и биологии способствует усилению мотивации учебной деятельности.

Актуальность темы:

поиск наибольшей эффективности между тенденциями инновационного образовательного процесса и традиционными технологиями обучения и воспитания учащихся;

потребность формирования уникальной индивидуально-творческой личности, способной нестандартно мыслить, ориентироваться в сложных социальных проблемах.

Одной из актуальных задач образования в рамках компетентностного подхода становится обучение учащихся способам поиска и обработки полученной информации путем самостоятельной исследовательской деятельности. Эта проблема требует целенаправленного развития исследовательской компетентности учащихся.